

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра польської філології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана
філологічного факультету

“31” серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ІСТОРИЯ ОСНОВНОЇ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ (ПОЛЬСЬКОЇ)
ЛІТЕРАТУРИ: ПОЗИТИВІЗМ**

галузі знань 03 Гуманітарні науки
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.033 Слов'янські мови та літератури (переклад включно),
перша – польська
факультету філологічний

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія основної слов'янської (польської) літератури: позитивізм» для студентів спеціалізації 035.033 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська. – Львів, 2023. – 11 с.

Розробники:

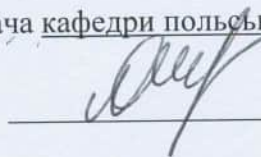
Стельмах Христина Миколаївна, доцент кафедри польської філології, кандидат філологічних наук

Левко Уляна Елізбарівна, доцент кафедри польської філології, кандидат філологічних наук

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри польської філології Львівського національного університету імені Івана Франка

Протокол № 1 від 31.08.2023 р.

В.о. завідувача кафедри польської філології

доц. Лозинська О.Г.

31.08.2023 р.

Затверджено Вченою радою філологічного факультету

Протокол № 1 від 31.08.2023 р.

31.08.2023 р.

Голова

доц. Крохмальний Р.О.

© Стельмах Х. М., 2023

© Левко У. Е., 2023

1. Опис навчальної дисципліни

Курс «Історія польської літератури» є одним з профілюючих для студентів-полоністів у системі підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» на польському відділенні філологічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка. Він охоплює вісім історичних періодів розвитку польської літератури від середньовіччя до міжвоєнного двадцятиліття включно. Зі здобутками польської літератури на сучасному етапі студенти знайомляться на 5 році навчання.

Курс є базовим для студентів-полоністів. Вивчаючи його, вони набувають знань про історико-культурний процес у Польщі та його суспільно-політичне тло, усвідомлюють спадкоємність літературних традицій, взаємозв'язок культурних епох, отримують знання про взаємодію традицій і новаторства в історико-літературному процесі, знайомляться з європейським та загальнослов'янськими контекстами розвитку польської літератури. Студенти вивчають біографії і творчість найважливіших представників польської літератури, читають їхні твори, вчать самостійно їх аналізувати та інтерпретувати. Курс логічно передбачає використання знань із суміжних гуманітарних дисциплін: філософії, культурології, релігієзнавства, історії Польщі та її культури. Особливу увагу звернено на використання положень зі сфери теорії літератури, які студенти повинні застосовувати під час аналізу та інтерпретації літературних творів.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 2	Галузь знань 03 (гуманітарні науки) <hr/> (шифр, назва)	Нормативна	
Модулів – 1	035 Філологія. <hr/>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 5	Спеціалізація 035.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська <hr/>	3-ій	
Курсова робота- 6 семестр			
Загальна кількість годин –60		Семестр 6-ий	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента для денної	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		32	
		Практичні	
		16	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	

форми навчання –1		12
		ІНДЗ:
		Вид контролю: Денне навчання -

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни “Історія польської літератури (Позитивізм)” є засвоєння відомостей про історико-літературний перебіг літературної епохи позитивізму у хронологічному викладі.

Для досягнення мети навчальної дисципліни “Історія польської літератури (Позитивізм)” в процесі її викладання необхідно вирішити такі *завдання*:

- 1) засвоєння основних відомостей про загальний історико-літературний процес у Польщі другій половині XIX ст.;
- 2) формування знань про літературний період позитивізму із визначенням його генези, межових дат, основних типологічних ознак;
- 3) усвідомлення спадкоємності історико-літературного процесу цієї літературної епохи з одночасним розумінням її динаміки та трансформації;
- 4) формування ґрунтовних знань про родово-жанрову та художньо-образну системи літературного періоду;
- 5) засвоєння знань про найістотніші літературні явища історико-літературної епохи;
- 6) вивчення біографій та творчих доробків найвидатніших представників польської літератури епохи позитивізму;
- 7) прочитання творів, визначених у переліку як обов’язкові;
- 8) формування навичок аналізу та інтерпретації художніх творів.

В результаті вивчення курсу студент повинен

знати:

поняття: позитивізм, реалізм, агностицизм, «органічна праця», «праця біля основ», консерватизм, традиціоналізм, соціалізм, русифікація, онімення, «варшавський позитивізм», сцієнтизм, природничий монізм, утилітаризм, егалітаризм, натуралізм;

теми: залежність розвитку літератури і культури від суспільно-політичних умов, вплив філософії на літературу, примат розуму над почуттями, пріоритет реалістичних поглядів на світ, визначення досвіду як основи пізнання, жанрово-стильовий розвиток літератури, концепції «органічної», еволюційний розвиток суспільства, концепція письменника-громадянина, «епоха вбитих поетів», «десять заповідей» заборони поезії, соціально заангажована література і публіцистика;

біографії основних представників польської літератури епохи позитивізму, їхні твори;

вміти:

1) характеризувати кожен період в історії літератури, визначити етимологію його назви, граничні дати, типологічні риси, аргументувати його відмінність та особливість;

2) виявляти і пояснювати зв’язок філософії і культури з літературною епохою;

3) аналізувати загальні світоглядні концепції епохи та художні концепції окремих авторів;

4) аналізувати художньо-образну систему літературної епохи, стилю, напрямку, автора, окремого твору;

- 5) визначати характеристики літературних жанрів;
- 6) визначати у літературному творі художні засоби та інтерпретувати їх значення для втілення головної духовно-естетичної вартості твору;
- 7) творчо та послідовно формулювати та аргументувати власні думки про літературний твір.

ПНР 2. Уміти аргументовано проводити дискусію з різних проблем, пов'язаних з історією і культурою українського та польського народів.

ПНР 4. Уміти аналізувати та опрацьовувати інформацію з наукових джерел.

ПНР 5. Раціонально організовувати власну навчальну та науково-професійну діяльність, вміти ефективно будувати стратегію саморозвитку та професійного вдосконалення.

ПНР 7. Уміти співпрацювати та комунікувати у колективі.

ПНР 8. Вільно володіти польською мовою для здійснення професійної комунікації і міжособистісного спілкування.

ПНР 10. У своїй професійній діяльності використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, наукометричні платформи.

ПНР 11. Знати та уміти реалізовувати у практичній діяльності норми української та польської літературної мови, а також різних стилів мовлення.

ПНР 15. Уміти проводити літературознавчий аналіз художніх творів, творів народної творчості та визначати їхню ідейну та естетичну цінність, роль у літературному процесі.

1. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика періоду позитивізму. Філософське підґрунтя епохи. Літературні напрями і жанри. Поезія в епоху позитивізму.

Тема 1. Генеза назви. Риси філософії позитивізму. Граничні дати епохи. Умови розвитку культури та літератури на польських землях в умовах поділу країни. Світогляд польського позитивізму. «Варшавський позитивізм». Значення публіцистики та преси. Дискусії «старої» та «нової» преси. Літературна критика позитивізму. Формування нових засада літератури та культури. Зміна тематики. Пріоритет прози. Особливості нового літературного героя епохи. [1, с.7-45, 2, с. 225-243; 9, с.324-333; 3, с.174-185].

Тема 2. Поезія в епоху позитивізму. «Епоха вбитих поетів». Критика поезії у публіцистиці. «Десять заповідей» заборони поезії. Адам Асник. Тематика Січневого повстання, рефлексійно-любовна лірика, філософська лірика. Марія Конопницька. Загострений соціальний характер творчості. Патріотична поезія, твори для дітей. Оповідання «Наша шкапа». Основні теми творчості: життя простих людей, сільської та міської бідноти, доля дитини у нових соціально-економічних умовах. [1, с.58-66, 2, с.251-253; с.248; 9, с.366-370, 3, 14-15].

Змістовий модуль 2. Творчість Елізи Ожешко – приклад втілення у літературі ідей позитивізму.

Тема 3. Особливості біографії письменниці. Суспільно-освітня діяльність. Новелістика та публіцистика: доля жінок, проблеми бідноти, критика русифікації та онімечення, моральні проблеми. Повісті і романи: проблеми жінок, євреї у польському середовищі, польське село, становище шляхти після Січневого повстання, міжлюдські стосунки. [1, с.119-129;160-184; 2, с. 253-255; 9, с.350-355, 3, 165-167.].

Тема 4. Роман «Над Німаном» - вершина літературної творчості Е.Ожешко. Генеза створення. Хронотоп твору. Історичний та сюжетний часи. Приховані смисли твору, символ «могили». Класифікація героїв. Тема кохання. Людина і природа. Конфлікти у романі.

[1, с.119-129; 2, с. 253-255; 9, с.350-355, 3, 185-187.]

Змістовий модуль 3. Життя і творчість Болеслава Пруса – уособлення ідей та проблем епохи.

Тема 5. Особливості біографії Б.Пруса. Захоплення природничими і точними науками. Публіцистична діяльність. Новелістика Пруса. Елементи натуралізму у повісті «Форпост», позачасові елементи влади, вартості знання, релігії у романі «Фараон». [1, с.134-136, 2, с. 260-268; 9, с.335-350, 3, 185-187.].

Тема 6. Роман «Лялька» - найважливіший твір у спадщині письменника. Панорама польського суспільства. Історія назви твору. Хронотоп роману. Варшава як локус твору. Станіслав Вокульський – суперечливий герой з ознаками позитивістського та романтичного світоглядів. Ізабелла Ленцька – представниця зникаючого світу польської аристократії. Ігнаці Жецкі – втілення романтичних та позитивістських рис. Різні світи твору: аристократія, міщанство, інтелігенція, «суспільне дно». [1, 136-155, 2, с. 260-268; 9, с.335-350].

Змістовий модуль 4. Генрик Сенкевич – творець польського національного міфу.

Тема 7. Г.Сенкевич – один з найпопулярніших польських письменників. Етапи біографії. Культ Сенкевича у польському суспільстві. Початки літературної творчості у традиціях позитивізму. Новели і повісті. Твори американського періоду, патріотична тематика. [1, с.45-56, 100-103; 2, с.268-274; 9, с.255-363; 3, 208-210.].

Тема 8. Зацікавлення історичною тематикою. Трилогія «Вогнем і мечем». Історичне тло трилогії: війни за участю Польщі XVIIст. Традиції західно-європейської історично-пригодницької прози та польської мемуаристики XVIIст. Патріотичні тенденції. Ідея «dla rokrzerpienia serc». Характеристика персонажів. Стилізація мови.[1, с.103-116; 2, с.268-274; 9, с.355-363]

Тема 9. Історія Стародавнього Риму у найпопулярнішому романі письменника за межами Польщі «Quo vadis». Відтворення історичних реалій. Зображення поганського світу. «Хрестоносці» - часи перших Ягеллонів, генеза польсько-литовської перемоги над хрестоносцями під Грюнвальдом. Розлоге історичне та географічне тло, показ різних верств польського середньовічного суспільства. Пригодницька повість для дітей «В пустелі і в пущі» [1, с.103-116; 2, с.268-274; 9, с.360-363]

Змістовий модуль 5. Натуралізм – одна з провідних течій епохи позитивізму.

Тема 10. Генеза, теорія і практика натуралізму. Завдання літератури – дати точне, науково обґрунтоване відображення життя. Максимальне наслідування дійсності. Габрієла Запольська Натуралістичність, мелодраматичність і публіцистичні акценти прози. П'єса «Моральність пані Дульської». Значення епохи позитивізму. Польська література позитивізму на загальноєвропейському тлі. [1, с.66-73; 2, с.243-245; 9, с. 334-335]

2. Структура навчальної дисципліни

6-ий семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма

	Усього го	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7		9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика періоду позитивізму. Філософське підґрунтя епохи. Літературні напрями і жанри. Поезія в епоху позитивізму.												
Тема 1.	7	4	1			2						
Тема 2.	5	2	2			1						
Разом – зм. модуль 1	12	6	3			3						
Змістовий модуль 2. Творчість Елізи Ожешко – приклад втілення у літературі ідей позитивізму.												
Тема 3.	8	4	1			2						
Тема 4.	9	4	2			1						
Разом – зм. модуль 2	14	8	3			3						
Змістовий модуль 3. Життя і творчість Болеслава Пруса – уособлення ідей та проблем епохи.												
Тема 5.	6	4	1			1						
Тема 6.	7	4	2			1						
Разом – зм. модуль 3	13	8	3			2						
Змістовий модуль 4. Генрик Сенкевич – творець польського національного міфу.												
Тема 7.	4	2	1			1						
Тема 8.	4	2	1			1						
Тема 9.	8	4	3			1						
Разом – зм. модуль 4	16	8	5			3						
Змістовий модуль 5. Натуралізм – одна з провідних течій епохи позитивізму.												
Тема 10.	5	2	2			1						
Разом – зм. модуль 5	5	2	2			1						
Усього годин	60	32	16			12						

3. Теми практичних занять

Денне навчання

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

з/п		годин
1.	Загальні тенденції літератури позитивізму в Польщі. Жанрова система літератури позитивізму. Публіцистика. Суперечка «старої» та «нової» преси. Основні програмні твори літературної критики цієї епохи.	3
2.	Проблематика новел Е.Ожешко «А..В..С..» та «Добра Пані». «Над Німаном» Е.Ожешко – конфлікти, людина, природа, історія.	3
3.	«Лялька» Б.Пруса – галерея портретів поляків кінця ХІХст.	3
4.	Натуралізм- одна з течій епохи позитивізму. Аналіз п'єси «Моральність пані Дульської»	3
5.	Історична епопея Г.Сенкевича. Аналіз однієї з частин.	4
Разом		16

4. Самостійна робота

Денне навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Література для дітей у період позитивізму. Твори для дітей М.Конопницької. Новелістика Е.Ожешко та М.Конопницької. Поезія в період позитивізму.	1
2.	Проблематика романів Елізи Ожешко «Хам» та «Марта».	1
3.	Повість «Фараон» Болеслава Пруса. Позачасові проблеми влади, вартості знання, релігії.	1
4.	«Quo vadis» Генрика Сенкевича. Зображення поганського світу та перших християн. Характеристика персонажів.	1
5.	«Хрестоносці» Генрика Сенкевича – роман про перших Ягеллонів. Історичне та географічне тло роману.	1
6.	Життя та творчість А.Сигетинського, А.Дигасинського.	1
7.	Читання та опрацювання текстів творів, зазначених в обов'язковій програмі.	6
	Разом	12

5. Методи навчання

Історія польської літератури (позитивізм) передбачає застосування таких методів навчання: лекція, бесіда, наочні методи (ілюстрація, презентація), науково-дослідні проекти, методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності, методи контролю і самоконтролю (усне опитування, письмовий контроль, тестові завдання, написання творів на різноманітні теми). На заняттях використовуються автентичні матеріали (тексти, відео тощо), тексти художньої літератури та літературно-критичні тексти.

6. Методи контролю та розподіл балів, які отримують студенти

Денне навчання

Поточний контроль та самостійна робота			Сума
Контрольні роботи	Домашні завдання, відповіді на практичних заняттях	Відвідування	Підсумкового контролю не передбачено
Теоретичні аспекти позитивізму. Поезія позитивізму. 20 Е.Ожешко. 15 Б.Прус. 20 Г.Сенкевич. 15 Натуралізм. 10	10	10	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81-89	B	добре	
71-80	C		
61-70	D	задовільно	
51-60	E		
21-50	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Методичне забезпечення

1. Pozytywizm. Materiały do ćwiczeń. Warszawa, 1997. – 534s.
2. Історія польської літератури (Позитивізм). Хрестоматія. (упорядник Стельмах Х.М). – Львів, 2013. – 110с.

8. Рекомендована література

1. Bachórz J. Bolesław Prus. Historia literatury polskiej. Tom VI. Pozytywizm. – Bochnia-Kraków-Warszawa, 2004. – S.353–358.
2. Bachórz J. Pozytywizm. – Warszawa, 1999.
3. Biedrzycki K. Czytam „Chama” / Dziedzictwo pozytywizmu // Znak. – 1996. – № 489.
4. Borkowska G. Eliza Orzeszkowa / Historia literatury polskiej. T.VI. Pozytywizm. – Bochnia-Kraków- Warszawa, 2004. – S.335–338.
5. Budrewicz T. Poezja „niepoetyckich czasów” / Historia literatury polskiej. Tom IV. Pozytywizm. Bochnia – Kraków – Warszawa, 2004. S.237–241.

6. Epoki literackie. Pozytywizm. – Warszawa, 2008.
7. Epoki literackie od antyku do współczesności. Pod red. M. Hańczakowskiego, M. Kuziak, A. Zawadzkiego, B. Żynis. – Bielsko-Biała, 2003.
8. Epoki literackie. Wielki leksykon literatury polskiej. – Wrocław, 2006.
9. Historia literatury i kultury polskiej. Romantyzm. Pozytywizm. – Warszawa, 2007.
10. Jarowiecki J. Posłowie / Maria Konopnicka. Tom IV. Pisma krytycznoliterackie. – Warszawa, 1988. S. 214.
11. Kamińska A. Przedmowa / Maria Konopnicka. Wiersze wybrane. – Warszawa, 1965. S. 12–17
12. Markiewicz H. „Lalka” Bolesława Prusa (rozprawa wstępna oraz antologia materiałów o genezie i recepcji utworu). – Warszawa, 1967. – S.258–267.
13. Markiewicz H. Pozytywizm. – Warszawa, 2000.
14. Markiewicz H. Pozytywizm. – Warszawa, 2008.
15. Matuszek G. Gabriela Zapolska. Historia literatury polskiej. Tom VII. Młoda Polska. – Bochnia-Kraków- Warszawa, 2004. – S.136-137.
16. Miłosz Cz. Historia literatury polskiej do roku 1939. – Kraków, 1994.
17. Potocki A. Szkice i wrażenia literackie / Trylogia Sienkiewicza. Studia. Szkice. Polemiki. Oprac. T. Jodełka. – Warszawa, 1962. S.303
18. Pozytywiści polscy / Historia polski. – Warszawa, 2005.
19. Pozytywizm. Materiały do ćwiczeń. – Warszawa, 1997.
20. Programy i dyskusje literackie pozytywizmu. Oprac. J. Kulczycka-Saloni. – Wrocław 1985.
21. Prus B. Kroniki. Oprac. Szwejkowski Z. – Warszawa, 1966. – T.16.
22. Prus B. Pisma. Pod red. Szwejkowskiego Z. – Warszawa, 1950. – T. 29.
23. Słownik literatury polskiej. – Katowice, 2006.
24. Szymanowski G., Bobiński W. Historia ludzi. Od renesansu do rewolucji październikowej. – Kraków, 2001.
25. Świętochowski A. Praca u podstaw / Publicystyka okresu pozytywizmu 1860-1900. Antologia. Oprac. Fita S. – Warszawa, 2002.
26. Tarnowski S. O literaturze polskiej XIX wieku. – Kraków, 1976.
27. Tomkowski J. Co to jest pozytywizm? // Pozytywizm. Materiały do ćwiczeń. – Warszawa, 1997. S. 15–17.
28. Wyka K. O sztuce pisarskiej Sienkiewicza. Fragmenty / Pozytywizm. Materiały do ćwiczeń. Warszawa, 1997. S. 150–164.

Список художніх творів, обов’язкових для прочитання:

- A. Asnyk. Wybrane poezje.
- M. Konopnicka. Wybrane poezje.
- F. Faleński. Wybrane poezje.
- W. Gomułcki. Wybrane poezje.
- M. Konopnicka. Nowele. Nasza szkapka.
- E. Orzeszko. Nowele. A..B..C.. Dobra pani
- E. Orzeszko. Nad Niemnem
- B. Prus. Lalka
- H. Sienkiewicz. Ogniem i mieczem.
- G. Zapolska. Moralność pani Dulskiej

Рекомендовані твори:

- M. Konopnicka. Nowele i opowiadania (na wybór)

E.Orzeszko. Nowele i opowiadania (na wybór). Cham
B. Prus. Nowele i opowiadania (na wybór). Faraon
H. Sienkiewicz. Quo vadis. Bez dogmatu
G. Zapolska. Ich czworo. Kaśka Kariatyda. Małaszka (na wybór)

9. Інформаційні ресурси

Вивчення дисципліни студентами передбачає вміння використовувати різні інформаційні ресурси, у тому числі Internet джерела та комунікацію з носіями мови, яку вони вивчають.

Список інформаційних ресурсів:

<http://pozytywizm.klp.pl/>

<http://pozytywizm.lektury.gazeta.pl/lektury/1,91355,5409315,Pozytywizm.html>

<http://encyklopedia.pwn.pl/haslo.php?id=4575066>

<http://literat.ug.edu.pl/autors/orzeszk.htm>

<http://literatura.polska.pl/>

<http://literat.ug.edu.pl/>